

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ СПЕЦКУРСУ «ПОСТАНОВКА ТАНЦІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ» ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Кравчук Т.М., Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. У даній статті розкрито особливості викладання спецкурсу «Постановка танців у початковій школі» для студентів факультету початкового навчання. Проаналізовано його структуру та зміст, розглянуто основні вимоги до засвоєння студентами навчального матеріалу з урахуванням кредитно-модульної системи навчання.
Ключові слова: початкова школа, танці, майбутні вчителі, спецкурс.

Актуальність. На сучасному етапі розвитку вищої педагогічної освіти України в умовах її адаптації до європейських стандартів, все більшої актуальності набуває пошук нових змісту, форм та методів підготовки майбутніх учителів до творчої, конструктивної професійної діяльності за обраним фахом. Особливо гостро це стосується підготовки учителів початкової школи які закладають основи для успішного навчання та інших видів діяльності шкільної молоді. Навчальні плани факультетів початкового навчання педагогічних університетів включають досить широкий спектр дисциплін, спрямованих на успішну фахову підготовку майбутніх спеціалістів з різних видів діяльності, але поряд з цим в них лишається місце для спецкурсів та спецсеминарів за вибором. Як правило саме ці дисципліни найбільш задовольняють потребу майбутніх педагогів початкової школи в реалізації власного творчого потенціалу. До таких дисциплін відноситься спецкурс «Постановка танців у початковій школі», який був розроблений автором статті та апробований на факультеті початкового навчання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Як свідчить аналіз спеціальної наукової та навчально-методичної літератури, окремі питання музично-ритмічної та танцювальної підготовки майбутніх учителів розглядалися в працях О.Є. Артимчук (2003) [1], Т.С. Лисицької, М.Ю. Ростовцевої, Є.А. Ширковець (1985) [2], Т.Т. Роттерс (1984) [3] та ін. Але дослідники не ставили завдання проаналізувати зміст та особливості викладання спецкурсу, спрямованого на підготовку майбутніх учителів початкових класів до постановки танців.

Мета дослідження — проаналізувати особливості викладання спецкурсу «Постановка танців у початковій школі» для студентів факультету початкового навчання.

Завдання дослідження. Розкрити структуру та зміст спецкурсу «Постановка танців у початковій школі». Проаналізувати методи підготовки студентів факультету початкового навчання до постановки танцювальних композицій та іншої музично-ритмічної діяльності з учнями початкових класів. Для вирішення поставлених завдань було використано наступні **методи:** аналіз наукової та навчально-методичної літератури, спостереження, опитування та анкетування.

Результати дослідження. В умовах збільшення розумового навантаження та інтенсифікації навчання рухова діяльність молодших школярів сьогодні не відповідає нормам оптимального числа рухів необхідним для гармонійного розвитку і збереження здоров'я дітей цього віку. Обмеження рухів викликає різке зниження як фізичного так і психічного розвитку дітей, так як рухова діяльність є однією з необхідних умов правильного розвитку мозку, а особливо функцій мовлення.

Заняття фізичною культурою в школі не можуть забезпечити необхідний обсяг рухів, тому ще під час навчання майбутнім учителям початкових класів прищеплюють вміння та навички з проведення фізкультурних пауз під час уроків, організації рухливих ігор на перервах і прогулянках. З цієї ж метою нами було розроблено спецкурс з підготовки студентів факультету початкового навчання до постановки танців для дітей молодшого шкільного віку. На нашу думку, організація танцювальних хвилинок і танцювальних занять у початковій школі можуть значно доповнити та урізноманітнити обсяг рухової активності дітей.

Розроблений спецкурс «Постановка танців у початковій школі» є самостійною спеціальною дисципліною, яка серед інших дисциплін забезпечує багатокomпонентну структуру діяльності вчителя початкових класів середньої загальноосвітньої

Опис спецкурсу
«Постановка танців у початковій школі»

Курс: бакалавр (денна форма навчання)	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів: 1 Модулів: 1 + (індивідуальні навчально-дослідні завдання) Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин: 36 Тижневих годин: 2	0101 Педагогічна освіта Педагогіка і методика середньої освіти. Початкове навчання бакалавр	Навчальна дисципліна за вибором Рік підготовки: 2 Семестр: 4 Лекції (теоретична підготовка): 4 год. Практичні: 14 год. Самостійна робота: 12 год Індивідуальна робота: (індивідуальні навчально-дослідні завдання) 6 год. Вид контролю: залік

школи. Спецкурс включає 1 кредит (2 змістових модуля), загальна кількість годин — 36, з яких на лекції відведено 4 год., практичні — 14 год., самостійну роботу — 12 год. та індивідуальні навчально-дослідні завдання — 6 год. (див. табл. 1).

Метою спецкурсу є удосконалення музичної та рухової культури студентів, прищеплення професійних навичок у постановці танців, проведенні музично-танцювальних свят у початковій школі.

Головними завданнями спецкурсу є:

- озброїти студентів елементарними знаннями з музичної грамоти, необхідними для кваліфікованої постановки танців для дітей молодшого шкільного віку;
- сформувані у майбутніх учителів професійно-педагогічні вміння та навички зі складання танцювальних композицій згідно змісту музичних творів;
- навчити студентів елементам бальних, народних і сучасних естрадних танців та методиці поєднання цих елементів у танцювальні композиції.

Як свідчить досвід викладання спецкурсу «Постановка танців у початковій школі», на лекційних заняттях майбутні вчителі початкових класів ознайомилися з елементарними основами музичної грамоти, зокрема властивостями музичних звуків, основними законами мелодії, особливостями музичних розмірів, динамічних відтінків та музичним синтаксисом, вивчали способи запису ритмічної і просторової композиції танцю, характеристику найбільш поширених видів малюнка танцювальних композицій та особливості запису рухів: положень і рухів ніг, рук, корпусу й голови, стрибків, поворотів, поєднань рухів. Поряд з цим вони оволодівали методикою добору і складання танцювальних композицій згідно з музичним квадратом (на 2, 4, 8, 16 і т.д. рахунків) та в різних ритмічних поєднаннях, розглядали специфічні особливості створення танцювальних композицій на задану музику згідно зі змістом, формою, ритмом, динамічними відтінками,

ознайомилися з принципами добору фонограм для різних танцювальних вправ.

На практичних заняттях майбутні спеціалісти виконували вправи з відтворення тривалості, висоти, тембру й сили музичних звуків та ритмічних малюнків мелодії за допомогою танцювальних рухів. Вивчали основні вправи хореографічного тренажу: *plié* (присідання); *battement tendu simple* (просте відведення і приведення ноги); *battement tendu jete* (відведення і приведення ноги кидком); *rond de jambe par terre* (коло ногою на підлозі); *battement fondu* (плавне відведення ноги); *battement frappe* (різкий мах ногою); *relevé lent* (піднімання і повернення випрямленої ноги на 90°); *grand battement geté* (великий мах ногою), виконували хореографічні етюди.

З метою підготовки до виконання танців, студенти засвоювали різноманітні кроки, переходи, приставки, притопи, основні види бігу, вправи для рук, корпусу, голови. Але найбільша увага приділялась навчанню майбутніх учителів початкових класів методиці постановки танцювальних композицій для дітей молодшого шкільного віку, зокрема сучасних естрадних, бальних латиноамериканських та європейських, а також народних танців (див. табл. 2).

На кожному практичному занятті майбутні спеціалісти з початкового навчання вивчали 1—2 дитячих танці, розбирали особливості виконання кожного з елементів цих танців та методику їх навчання дітей молодшого шкільного віку. Для кожного року навчання молодших школярів передбачали окремі танцювальні елементи та композиції (див. табл. 3). Усі вивчені танці майбутні вчителі заготовували, а практичне їх засвоєння перевірялося за допомогою бальної системи оцінювання.

Щоб розширити діапазон творчості майбутніх педагогів, їм пропонувалося виконати індивідуальні навчально-дослідні завдання, які включали: самостійну розробку та складання танцювальних композицій під задану або самостійно обрану музику, невеликі наукові дослідження з питань історії

Таблиця 2.

Структура залікового кредиту спецкурсу «Постановка танців у початковій школі»

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Лекції	Семинарські та практичні заняття	Самостійну роботу	Індивідуальну роботу
Змістовий модуль I. Основи музичної грамоти і хореографії та їх значення в постановці танців у початковій школі.				
Тема 1. Зв'язок танцювальних рухів з мелодією, ритмом, розміром та характером і особливостями побудови музичного твору.	2	2	2	Індивідуальні навчальні завдання 3
Тема 2. Способи фіксації музичного супроводу та рухів танців.	2		2	
Тема 3. Місце і значення класичної хореографії в постановці танців.		2	2	
Тема 4. Характеристика підготовчих і базових танцювальних рухів та кроків.		2		
Змістовий модуль II. Методика постановки танцювальних композицій для дітей молодшого шкільного віку.				
Тема 5. Методика постановки бальних танців.		4	2	Індивідуальні навчальні завдання 3
Тема 6. Методика постановки сучасних естрадних танців.		2	2	
Тема 7. Методика постановки народних танців.		2	2	

Таблиця 3.

Розподіл навчального матеріалу за роками навчання у середній загальноосвітній школі

Клас	Загальнорозвиваючі вправи	Хореографічні вправи	Танцювальні кроки і стрибки	Танцювальні композиції
1	Нахили, повороти голови. Колові, пружні та махові рухи руками. Нахили тулуба вперед, вбік, назад. Присідання, махові рухи ногами. Рухливі ігри під музику.	Позиції рук: підготовча, 1-а, 2-а, 3-а позиції. Позиції ніг: 1-6-а позиції. Виставлення ноги на носок	Простий, м'який, перекатний, приставний, гострий, та високий кроки, підскоки, галоп.	«Чунга-чанга» «Ляльки» «Сніжинки» «Чебурашка»
2	Те саме. + Вправи з предметами: гімнастичними палками, м'ячами, скакалками, обручами	Позиції рук, ніг. Присідання по 1—5 позиціям. Махи ногами та нахили тулуба біля хореографічного станка	Крок польки, мазурки, стрибки шагом, зігнувши ноги, перекидний	«Дитяча полька» «Буратіно» «Вишиванка» «Танок з м'ячами»
3	Те саме + Вправи зі стрічками, шарфами	Те саме. + Вправи на середині Позиції рук, ніг Відведення ноги на носок. Присідання по 1—5 позиціям.	Крок вальсу, ча-ча-ча, самбо, сучасні танцювальні рухи, стрибки з поворотами.	«Рок-н-рол» «Танець зі стрічками» «Шкільний вальс» «Ча-ча-ча»
4	Те саме. + Хвилі руками, цілісні хвилі вперед, назад, вбік	Те саме. + Повороти на середині.	Елементи українського народного танцю, хіп-хопу.	«Український танець» «Ковбойський танець» «Парасольки» «Трансформери»

Розподіл балів, що присвоювалися студентам за вивчення спецкурсу «Постановка танців у початковій школі»

Модуль 1 (поточне тестування)							Модуль з (ІНДЗ)	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль I				Змістовий модуль II					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	15	35	100
6	4	6	8	10	8	8			

та тенденцій розвитку різних танців, підбору матеріалу та розробки сценаріїв для проведення позакласних та позашкільних заходів. До залікових вимог спецкурсу входило успішне засвоєння всіх тем та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (див. табл. 4).

Висновки

Досвід викладання спецкурсу «Постановка танців у початковій школі» на факультеті початкового навчання ХНПУ імені Г.С. Сковороди свідчить про доцільність уведення подібних дисциплін до змісту спеціально-методичної підготовки майбутніх учителів молодших класів. У ході вивчення спецкурсу студенти оволодівають великим запасом знань для організації та проведення позакласних і позашкіль-

них заходів, поряд з цим вони збагачують свій духовний світ, набувають умінь та навичок з естетичного виховання дітей.

Список літератури

1. *Артимчук О.Є.* Практический материал к дисциплине «Музыкально-ритмическое воспитание» (методическая разработка). — Кишинев, 2003. — 56 с.
2. *Лисицкая Т.С., Ростовцева М.Ю., Ширковец Е.А.* Ритмическая гимнастика, методика и физиологическое обоснование // Гимнастика: Сб.ст.М., 1985. — Вып. 1. — С. 24—29.
3. *Роттерс Т.Т.* Музыкально-ритмическое воспитание в профессиональной подготовке учителя физической культуры: Автореф.дис...канд.пед.наук. — М., 1984. — 24 с.

Надійшла до редакції 02.04.2009

Кравчук Т.Н. Особенности преподавания спецкурса «Постановка танцев в начальной школе» для будущих учителей начальных классов.

В данной статье раскрыты особенности преподавания спецкурса «Постановка танцев в начальной школе». Проанализированы его структура и содержание, рассмотрены основные требования к освоению студентами учебного материала с учетом кредитно-модульной системы обучения.

Ключевые слова: начальная школа, танцы, будущие учителя, спецкурс.

Kravchuk T.N. Features of teaching of spetskursa «Raising of dances at the initial school» for the future teachers of initial classes.

In this article reveal open particularities of the teaching the special course «Production dance in grade school». Will analyzed its structure and contents, are considered main requirements to mastering student scholastic material with provision for credit-module system of the education.

Keywords: grade school, dance, future teacher, special course